

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Osloadvokatene AS
Kristian Berge
Postboks 8913 St. Olavsplass
0028 OSLO

UiT Norges arktiske universitet
v/ nemdn for studentsaker
Postboks 6050 Langnes
9037 Tromsø

Bergen, 19.04.2024
Deres ref.: 52117
Vår ref.: 24/02619 (138/2023)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 138/2023: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved UiT Norges arktiske universitet (heretter UiT) i sak K 84/22, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd i møte 30.08.2023, der vedtaket i underinstansen ble stadfestet.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 30.08.2023, uten at leder og/eller den ugyldig oppnevnte studentrepresentanten var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 23/01836 (138/2023) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c. Klageren ble i brev 21.02.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 15.04.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved UiT ble stadfestet.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de medlemmene i Felles klagenemnd som deltar i behandlingen av omgjøringsaken, deltok Fredrik Boksasp, Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltakelse i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fvl. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fvl. § 8, og har kommet til at nemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringsaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har nemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Nemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltakelse i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [REDACTED], representert ved advokat Kristian Berge. Klageren fikk høsten [REDACTED] opptak til [REDACTED] i [REDACTED]. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av [REDACTED] i emnet [REDACTED], våren 2022.

I forbindelse med sensur ble det oppdaget tekstlikhet mellom klagerens [REDACTED] og andre kilder, hovedsakelig en tidligere innlevert besvarelse ved Høyskolen i Innlandet (heretter HINN-besvarelsen) i 2017. Ouriginal-rapporten viste en tekstlikhet på 23 prosent mot kildene, hvorav 31/33 treff er mot HINN-besvarelsen. De andre to treffene var mot to besvarelser innlevert ved Dronning Maud Minne Høgskole (heretter DMMH-besvarelsene).

I e-post 21.06.2022 varslet klagerens veileder UiT om mistanken om fusk. Han opplyste at han og sensor vurderte besvarelsen til karakteren B, men at han etter sensur fikk en følelse av at noe ikke stemte med klagerens besvarelse ettersom at klageren hadde tatt lite initiativ til veiledning. Veilederen foretok derfor en plagiatskontroll på besvarelsen og oppdaget tekstlikheten. Han sammenlignet klagerens besvarelse og HINN-besvarelsen ved å markere ordrett kopiert tekst eller parafasert tekst i gult. Det ble blant annet fremhevet at klagerens overskrifter flere steder var identiske med overskrifter i HINN-besvarelsen.

I brev 21.07.2022 ble saken oversendt fra [REDACTED] til klagenemnda ved UiT. De viste til at klageren så ut til å ha brukt en rekke avsnitt fra HINN-besvarelsen, uten å henviser til denne. De opplyste også om at klageren i 2020 fikk en advarsel vedrørende fusk på et arbeidskrav.

I brev 19.09.2022 ble klageren forhåndsvarslet om mistanken om fusk. Klageren ble samtidig informert om regelverket, saksgangen, mulig reaksjon og sine rettigheter.

I e-post 12.10.2022 innga klageren en uttalelse i saken. Klageren forklarte at h[un] ikke hadde kopiert noen andres arbeid. H[un] så flere likheter ved tekstene, men presiserte at både setningsoppbygging, bøyning og skrivemåte er ulikt. H[un] har skrevet kommentar til de fremhevede likhetene. H[un] viste blant annet til at likhetene i boks 2, 8 og 11 skyldes bruk av samme kilde, samt at det er naturlig at referanselisten i boks 29-33 er tilnærmet identisk ettersom at referanseliste skal skrives på en bestemt måte. I tillegg vil det være likheter i overskriftene ettersom at de har relativt likt tema. Klageren mente omfanget av tekstlikhet derfor er mindre enn det som fremgår av Ouriginal-rapporten. H[un] viste også til å ha oppgitt sidetall i sine kildehenvisninger, noe ikke HINN-besvarelsen har gjort. Dette mente h[un] styrket forklaringen om at h[un] har funnet teksten i kildene selv. H[un] gikk gjennom tidligere innleverte bachelor og plukket ut relevant pensum for sin besvarelse. Når det gjaldt den tidligere fuskesaken klageren var mistenkt for, var dette på klagerens første studieår da h[un] sendte sin besvarelse til en medstudent i god tro. H[un] ble ikke tatt for fusk.

Klagenemnda ved UiT behandlet saken i møte 16.12.2022. De fant at klageren forsettlig hadde plagiert andres arbeid. De la vekt på Ouriginal-rapporten og sensors vurderinger, hvor omfanget og arten av likhetene mot HINN-besvarelsen fremgikk. De viste til at besvarelsen gjennomgående inneholdt kopiert og omskrevet tekst fra kilden, og at klagerens omskriving har medført at tekstlikhet ikke har gitt utslag i Ouriginal-rapporten. Klageren hadde ikke henvist til HINN-besvarelsen. Som eksempel på tekstlikhet viste de til likheter på side 13 og 14 i klagerens besvarelse og side 32 og 33 i HINN-besvarelsen. Klagenemnda ved UiT fattet vedtak om annullering og utestenging i ett semester, nærmere bestemt vårsemesteret 2023.

Ved utmåling av utestengelsesperioden ble det vektlagt at saksbehandlingstiden hadde vært lang.

Advokaten påklaget vedtaket 05.01.2023, og i brev 13.01.2023 ble det inngitt en supplerende klage. I klagen ble tidligere forklaringer og anførsler opprettholdt. Det ble det presisert at klageren har gjennomført alle veiledningstimer med unntak av en, på grunn av sykdom. Videre mente advokaten det var merkelig at veilederen først sjekket plagiatkontroll 21.06.2022, og ikke da besvarelsen ble levert [REDACTED]. Det er bestridt at de objektive og subjektive vilkårene for fusk var oppfylt og det anføres at det ikke kan konkluderes med tekstlighet mot HINN-besvarelsen, uten at man har sammenlignet de øvrige kildene som Ouriginal-rapporten ga utslag av tekstlighet mot. Advokaten krevde å få oversendt DMMH-besvarelsen. Videre anførte advokaten at det forelå et skjerpet bevisskrav, samt at saken ikke har vært tilstrekkelig opplyst, jf. fvl. § 17. Det ble vist til at institusjonen ikke i tilstrekkelig hadde utredet saken, for eksempel har de ikke undersøkt det moment at klageren har vist til sidetall i kildene. Videre ble det anført at utestengelsen måtte bortfalle fordi den rammer klageren urimelig hardt. Som begrunnelse ble det vist til at klageren hadde [REDACTED] og at utestengelse vil risikere at klageren får økonomiske problemer.

I brev 25.01.2023 ble DMMH-besvarelsen oversendt advokaten. Det ble samtidig presisert at tekstlighet mot DMMH-besvarelsen ikke er nevnt i vedtaket. Videre ble det presisert at klagerens [REDACTED] var inndratt og at klageren derfor ikke kan fremstille det som at h[REDACTED] har [REDACTED] overfor arbeidsgivere eller andre.

Klagenemnda ved UiT vurderte klagen 15.02.2023, men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. De presiserte at likhetene ikke kun gjaldt kildebruk, men også beskrivelsene om klagerens opplevelser. Videre presiserte de at DMMH-besvarelsene ikke var relevant for saken ettersom at likhetene mot disse var ubetydelig. Endelig presiserte de at konsekvenser for studieprogresjon, arbeidsliv og økonomi er påregnelige følger av fuskehandlingen. Klagenemnda ved UiT opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens [REDACTED] omfattes av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om studier og eksamener ved UiT § 45 første ledd hva som skal anses som fusk:

§ 45. Fusk

(1) Som fusk eller forsøk på fusk ved eksamen eller prøve regnes blant annet:

- a. å ha ulovlige hjelpemidler tilgjengelig under eksamen
- b. å presentere andres arbeid som sitt eget
- c. å sitere kilder eller på annen måte benytte kilder i skriftlige arbeider uten tilstrekkelige kildehenvisninger
- d. å levere en eksamensbesvarelse som tidligere er levert som eksamensbesvarelse ved UiT eller andre institusjoner for høyere utdanning
- e. ureglementert samarbeid mellom eksamenskandidater eller grupper
- f. å handle i strid med eksamensreglementet eller på annen urettmessig måte som kan gi fordeler ved eksamen

Felles klagenemnd har merket seg anførselen om at beviskravet er skjerpet. Nemnda mener at beviskravet ikke blir satt på spissen i foreliggende sak.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har nemnda lagt avgjørende vekt på tekstligheten som er avdekket mellom klagerens besvarelse og HINN-besvarelsen, jf. Ouriginal-rapporten og veilederens vurderinger i e-post 21.06.2022 og den markerte besvarelsen. Nemnda viser til at tekstligheten mot kildebesvarelsen er omfattende og gjennomgående i klagerens besvarelse. Store deler av teksten fremstår som direkte avskrift eller lettere omskrevet tekst. Nemnda fremhever at det flere steder er foretatt enkle omskrivninger og tilpasninger til oppgavens tema i form av utbytting av ord og omskrivning av setninger. Nemnda viser for eksempel til veilederens markeringer på fl side 4 og 11 samt side 14 og 31-32 i henholdsvis klagerens besvarelse og HINN-besvarelsen.

Det er ikke henvist til kilden i besvarelsen. Lik tekst er heller ikke uthevet eller markert som sitat. Når klageren ikke har henvist til kilden, fremkommer det ikke i teksten hva som er klagerens eget arbeid og hva som er andres arbeid. Nemnda har ut fra det samlede bevisbildet funnet at klagerens besvarelse fremstår mer selvstendig enn den faktisk er.

Nemnda har merket seg anførselen om at klageren ikke har plagiert andres arbeid, og at tekstligheten blant annet skyldes bruk av samme kilder. Som støtte til forklaringen er det vist til at klageren har oppgitt sidetall. Nemnda fester ikke lit til klagerens forklaring, og viser til det store omfanget og arten av tekstlighet mot HINN-besvarelsen, som nevnt i avsnittet ovenfor. Nemnda vurderer at tekstligheten ikke kan forklares ved bruk av samme fellesdokument.

Felles klagenemnd har kommet til at det objektive vilkåret for fusk er oppfylt, jf. forskrift om studier og eksamener ved UiT § 45 første ledd.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av [REDACTED]

I vurderingen av vilkåret om skyld legger nemnda avgjørende vekt på det som er beskrevet over om tekstligheten mellom klagerens besvarelse og HINN-besvarelsen. For nemnda fremstår tekstlighet av et slikt omfang og av en slik art, som klare objektive holdepunkter for at klageren bevisst har kopiert og benyttet andres arbeid uten å referere til denne som kilde.

Saksbehandlingen

Nemnda har merket seg anførselen om at saken ikke var tilstrekkelig opplyst før det ble fattet vedtak, jf. fvl. § 17. Det ble vist til at institusjonen ikke i tilstrekkelig grad har utredet saken, herunder ikke undersøkt det moment at klageren har vist til sidetall i kildene.

Felles klagenemnd mener at underinstansen har oppfylt sin informasjons- og utredningsplikt etter fvl. § 17, og viser til at underinstansens vedtak ble fattet på bakgrunn av saksdokumentene som er oversendt Felles klagenemnd. Nemnda foretar en full og selvstendig prøving av bevisene. Nemnda fremhever for øvrig at vurderingene om at likhetene mot HINN-besvarelsen ikke kun gjaldt kildebruk, da besvarelsen gjennomgående inneholdt likheter. Dette kommer også frem i saksbehandlingen for underinstansen.

Felles klagenemnd trenger for øvrig ikke å ta endelig stilling til om det foreligger brudd på kravet om forsvarlig saksbehandling, ved første gangs behandling av denne saken, da eventuelle saksbehandlingsfeil uansett har blitt reparert ved klageinstansens behandling av saken 15.02.2023, og igjen ved behandlingen hos Felles klagenemnd.

Felles klagenemnd kan ikke se at det foreligger feil ved saksbehandlingen som kan ha virket inn på vedtakets innhold, jf. fvl. § 41.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av [REDACTED]

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Klagenemnda ved UiT har fattet vedtak om annullering av klagerens [REDACTED] og utestenging vårsemesteret 2023. Ved reaksjonsfastsettelsen hos underinstansen, ble det vektlagt at saksbehandlingstiden hadde vært lang.

Nemnda har merket seg anførselen om at utestengelsen må bortfalle fordi den rammer klageren urimelig hardt. Som begrunnelse er det vist til at klageren hadde [REDACTED] og at utestengelse vil risikere at klageren får økonomiske problemer. Nemnda mener imidlertid at dette er en påregnelig følge av fuskehandlingen.

Felles klagenemnd har etter en konkret vurdering kommet frem til at den totale saksbehandlingstiden var for lang ved forrige behandling av saken. Nemnda viser til at mistanken om fusk oppstod i juni 2022, og det tok deretter omtrent 8 måneder før saken ble oversendt Felles klagenemnd. Saken ble registrert mottatt i sekretariatet for Felles klagenemnd 15.02.2023, men grunnet stor saksmengde ble klagen først behandlet i møte 30.08.2023. Slik nemnda vurderer det, hadde ikke saken den fremdriften den skulle ved forrige behandling av saken. Videre var behandlingstiden på over 14 måneder fra mistanken om fusk oppstod til saken ble behandlet av Felles klagenemnd forrige gang. Dette er for lang total saksbehandlingstid. Dette får imidlertid ikke noen betydning i form av ytterligere nedsettelse av utestengingsperioden, siden dette allerede er hensyntatt av underinstansen. Nemnda stadfester ett semester utestenging, i tillegg til annullering av [REDACTED]

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før klagenemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas ca. 7,5 måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at nemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av [REDACTED] og ett semester utestenging er en riktig reaksjon i denne saken, på grunn av den lange saksbehandlingstiden ved forrige behandling av saken. Felles klagenemnd stadfester reaksjonen fastsatt av underinstansen.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak fattet 11.09.2023, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal og Amina Louise Persen har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 11.09.2023, oppheves.
2. Vedtak fattet av klagenemnda ved UiT i sak K 84/22, annullering av [REDACTED] og utestenging i ett semester, stadfestes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 22.04.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.